

mgr Michał Maciaczyk

ORCID: 0009-0009-5785-3702

michal.maciaczyk96@gmail.com

Akademia Leona Koźmińskiego

Warunkowe wypowiedzenie umowy kredytu a funkcja ochronna przepisu art. 75c Prawa bankowego – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2024 r., II CSKP 1019/22

Słowa kluczowe: *umowa kredytu; wypowiedzenie umowy kredytu; warunek potestatywny; art. 75c Prawa bankowego; restrukturyzacja zadłużenia; ochrona kredytobiorcy*

Glosa ma charakter krytyczny. Jej przedmiotem jest ocena stanowiska Sądu Najwyższego dopuszczającego warunkowe wypowiedzenie umowy kredytu oraz połączenie w jednym piśmie wezwania przewidzianego w przepisie art. 75c Prawa bankowego z oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy. Ogólna dopuszczalność uzależnienia skutków czynności prawnej od warunku potestatywnego nie przesądza o zgodności takiej konstrukcji z właściwością stosunku kredytowego i ochronną funkcją przepisu art. 75c Prawa bankowego. Połączenie obu czynności może prowadzić do niepewności kredytobiorcy co do wysokości świadczenia koniecznego do utrzymania umowy oraz osłabiać rzeczywistą możliwość restrukturyzacji zadłużenia. Procedura upominawczo-restrukturyzacyjna powinna poprzedzać wypowiedzenie i umożliwiać kredytobiorcy podjęcie działań zmierzających do zachowania stosunku kredytowego bez presji wynikającej z biegnącego terminu wypowiedzenia. Głosowany wyrok utrwała praktykę sprowadzającą obowiązki określone w przepisie art. 75c Prawa bankowego do formalnego etapu poprzedzającego rozwiązanie umowy.

Wprowadzenie

Celem glosy jest ocena, czy połączenie w jednym piśmie wezwania przewidzianego w art. 75c pr. bank.¹ z warunkowym wypowiedzeniem umowy kredytu pozostaje zgodne z właściwo-

ścią tej czynności oraz z ochronną i restrukturyzacyjną funkcją wskazanej regulacji. Przyjęto tezę, że abstrakcyjna dopuszczalność warunku potestatywnego nie uzasadnia automatycznej aprobaty analizowanej praktyki, która może osłabiać gwarancje przysługujące kredytobiorcy i prowadzić do niepewności co do dalszego trwania stosunku kredytowego. Analiza łączy dogmatyczną ocenę warunku z funkcjonalną oceną praktycznych skutków kumulacji obu czynności.

¹ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. 2026, poz. 38, ze zm.).

I. Geneza i funkcja art. 75c Prawa bankowego

Przepis art. 75c pr. bank. został wprowadzony ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw² i wszedł w życie z dniem 27 listopada 2015 r. W ramach tej samej nowelizacji uchylono przepisy art. 96–98 pr. bank., regulujące instytucję bankowego tytułu egzekucyjnego. Zmiany te pozostawały w bezpośrednim związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r.³, w którym przepisy przyznające bankom uprawnienie do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych zostały uznane za niezgodne z zasadą równego traktowania wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP⁴. Przywilej ten pozwalał bankowi, będącemu stroną prywatnoprawnego stosunku zobowiązaniowego, na wystawienie tytułu egzekucyjnego zastępującego orzeczenie sądu, przy czym kontrola dokonywana w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności miała zasadniczo charakter formalny, a nie merytoryczny. Prowadziło to do istotnego zachwiania równowagi między bankiem a jego klientem i stanowiło przejaw niedopuszczalnego uprzywilejowania jednej ze stron stosunku umownego⁵.

Wspólny kontekst legislacyjny uchylenia przepisów dotyczących bankowego tytułu egzekucyjnego oraz wprowadzenia art. 75c pr. bank. pozwala postrzegać tę regulację jako element szerszego procesu wzmacniania pozycji prawnej kredytobiorcy wobec banku. Przepis art. 75c pr. bank. ustanawia proceduralny standard ochrony kredytobiorcy poprzedzający wypowiedzenie umowy kredytu. Jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania, bank

powinien najpierw wezwać go do zapłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych, oraz poinformować go o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. W razie złożenia takiego wniosku bank powinien dokonać oceny sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy oraz – jeżeli przemawia za tym wynik tej oceny – umożliwić restrukturyzację zadłużenia przez zmianę warunków lub terminów spłaty kredytu. Regulacja ta pełni zatem funkcję upominawczą, informacyjną, restrukturyzacyjną i ochronną, stwarzając kredytobiorcy możliwość usunięcia stanu opóźnienia albo podjęcia próby utrzymania stosunku kredytowego na zmienionych zasadach⁶. Przepis art. 75c pr. bank. pozostaje przy tym w funkcjonalnym związku z art. 75 pr. bank., określającym przesłanki wypowiedzenia umowy kredytu przez bank.

Procedura przewidziana w art. 75c pr. bank. powinna poprzedzać złożenie oświadczenia o wypowiedzeniu i stanowi jeden z ustawowych elementów ograniczających możliwość natychmiastowego sięgnięcia przez bank po najbardziej dolegliwy środek reakcji na opóźnienie kredytobiorcy. Dopiero prawidłowe przeprowadzenie postępowania upominawczo-restrukturyzacyjnego otwiera bankowi możliwość skutecznego wypowiedzenia umowy z powodu opóźnienia w spłacie kredytu⁷. Przepis ten znajduje zastosowanie do wypowiedzeń dokonywanych po jego wejściu w życie, nie obejmuje natomiast oświadczeń o wypowiedzeniu złożonych przed dniem 27 listopada 2015 r.⁸.

² Dz.U. 2015, poz. 1854.

³ Wyrok TK z dnia 14 kwietnia 2015 r., P 45/12, Dz.U. 2015, poz. 559.

⁴ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.).

⁵ M. Maciaczyk, *Postulaty de lege ferenda dotyczące przepisu art. 75c Prawa bankowego*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2025, vol. 36(1), s. 72–73.

⁶ B. Smykla, *Komentarz do art. 75c*, [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, A. Mikos-Sitek, P. Zapadka (red.), LEX/el. 2025, pkt 1; B. Bajor, *Komentarz do art. 75c*, [w:] B. Bajor, L. Kociucki, J.M. Kondek, K. Królikowska, *Prawo bankowe. Komentarz do przepisów cywilnoprawnych*, Warszawa 2020, s. 521–524; D. Gałus, *Działania restrukturyzacyjne podejmowane przez bank krajowy w przypadku utraty zdolności kredytowej przez kredytobiorcę w czasie trwania umowy kredytu*, „Młoda Palestra” 2023, nr 1, s. 90–94.

⁷ P. Zapadka, *Restrukturyzacja zadłużenia jako czynność poprzedzająca wypowiedzenie umowy kredytu*, „Palestra” 2023, nr 12, s. 16–20.

⁸ Wyrok SA w Warszawie z dnia 15 grudnia 2020 r., VI ACa 85/20, Legalis nr 2540000.

2. Linia orzecznicza Sądu Najwyższego dotycząca warunkowego wypowiedzenia

Istotne zagadnienie dopuszczalności zastrzeżenia warunku przy jednostronnej czynności prawnej obejmującej wypowiedzenie umowy kredytu nie jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego problemem nowym. Na tle wcześniejszych judykatów wykształciła się bowiem linia orzecznicza przyjmująca co do zasady dopuszczalność takiego ukształtowania oświadczenia banku, w którym skutek wypowiedzenia zostaje uzależniony od niespełnienia przez kredytobiorcę zaległego świadczenia⁹. Głosowane orzeczenie wyraźnie wpisuje się w ten nurt, przejmując jego zasadnicze założenia.

Stanowisko dopuszczające połączenie wezwania przewidzianego w art. 75c pr. bank. z warunkowym wypowiedzeniem umowy kredytu zostało następnie podtrzymane w kolejnych orzeczeniach Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 15 stycznia 2025 r.¹⁰ za istotne uznano, że treść pisma umożliwiała dłużnikowi ustalenie sposobu obliczania terminów, ocenę skutków wypowiedzenia oraz podjęcie czynności zmierzających do uniknięcia rozwiązania umowy. Z kolei w wyroku z dnia 3 kwietnia 2025 r.¹¹ Sąd Najwyższy stwierdził wprost, że art. 75c pr. bank. nie wymaga, aby wezwanie do zapłaty oraz oświadczenie o wypowiedzeniu zostały zamieszczone w odrębnych dokumentach. Kierunek ten potwierdzono również w wyroku z dnia 3 czerwca 2025 r.¹², w którym odrzucono

argument, że połączenie obu czynności czyni postępowanie upominawczo-restrukturyzacyjne iluzorycznym.

Orzeczenia te świadczą o utrwaleniu wykładni, zgodnie z którą jednoznaczność pisma oraz pozostawienie kredytobiorcy możliwości spłaty zadłużenia uznaje się za wystarczające do pogodzenia analizowanej konstrukcji z art. 75c pr. bank. Trudno jednak oprzeć się wrażeniu, że zarówno głosowane orzeczenie, jak i wskazane późniejsze judykaty aprobową analizowaną konstrukcję bez dostatecznie pogłębionej refleksji nad granicami jej dopuszczalności. W judykacie, który zapoczątkował wskazaną linię orzeczniczą, trafnie podkreślono, że dopuszczalne jest dokonanie czynności prawnej zawierającej zastrzeżenie, iż jej skutek zależy od skorzystania z uprawnienia albo od zachowania strony wykonującej zobowiązanie, przy czym zdarzenie zależne od zachowania strony może polegać zarówno na spełnieniu, jak i na niespełnieniu świadczenia¹³. Jednocześnie zaznaczono, że zastrzeżenie takie podlega ocenie na podstawie art. 353¹ k.c.¹⁴, z uwzględnieniem normatywnej konstrukcji warunku określonej w przepisie art. 89 k.c. Decydujące znaczenie ma zatem ocena, czy omawiana konstrukcja pozostaje zgodna z właściwością stosunku prawnego, ustawą oraz ochronną funkcją przepisów prawa bankowego. Wskazane późniejsze orzeczenia nie usuwają wątpliwości dotyczących rzeczywistej realizacji ochronnej i restrukturyzacyjnej funkcji art. 75c pr. bank. Właśnie ten aspekt wymaga analizy bardziej pogłębionej, niż przeprowadzono ją w głosowanym wyroku.

3. Kwalifikacja prawna warunku zastrzeżonego przez bank

W realiach rozpoznawanej sprawy istotne znaczenie ma to, że powódka wypowiedziała umowę kredytu z zachowaniem 30-dniowego

⁹ Wyrok SN z dnia 8 września 2016 r., II CSK 750/15, „Monitor Prawa Bankowego” 2017, nr 11, s. 58; postanowienie SN z dnia 28 maja 2020 r., I CSK 547/19, LEX nr 3051743; postanowienie SN z dnia 25 czerwca 2020 r., V CSK 56/20, LEX nr 3029708; postanowienie SN z dnia 24 czerwca 2022 r., I CSK 1586/22, LEX nr 3367278; postanowienie SN z dnia 13 stycznia 2023 r., I CSK 1606/22, LEX nr 3487827.

¹⁰ Wyrok SN z dnia 15 stycznia 2025 r., II CSKP 1050/24, „Monitor Prawa Bankowego” 2025, nr 9, s. 23–26.

¹¹ Wyrok SN z dnia 3 kwietnia 2025 r., II CSKP 559/22, LEX nr 3848061.

¹² Wyrok SN z dnia 3 czerwca 2025 r., II CSKP 1953/22, LEX nr 3936741.

¹³ Postanowienie SN z dnia 22 marca 2013 r., III CZP 85/12, OSNC 2013, nr 11, poz. 132.

¹⁴ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2026, poz. 795, ze zm.).

okresu wypowiedzenia, którego bieg miał rozpocząć się z dniem następującym po upływie 14 dni roboczych liczonych od daty doręczenia pozwanym przedmiotowego pisma. Jednocześnie bank zastrzegł, że w razie spełnienia przez pozwaną, w okresie wypowiedzenia, wszystkich wymagalnych zaległych świadczeń pieniężnych, wypowiedzenie stanie się bezskuteczne, a umowa będzie kontynuowana na dotychczasowych zasadach. Taki sposób ukształtowania treści oświadczenia prowadzi do wniosku, że chodzi tu o warunek rozwiązujący, nie zaś o warunek zawieszający. Nie mamy bowiem do czynienia z uzależnieniem powstania skutków czynności od zdarzenia przyszłego i niepewnego, lecz z sytuacją, w której skutek złożonego już oświadczenia może zostać unicestwiony w razie spełnienia przez kredytobiorców oznaczonego świadczenia.

4. Warunek potestatywny a właściwość wypowiedzenia

Obecnie zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie przeważa pogląd dopuszczający uzależnienie skutku czynności prawnej od warunku potestatywnego¹⁵. Nie oznacza to jednak jednokowej dopuszczalności zastrzegania warunku we wszystkich czynnościach prawnych. Ocena ta powinna być dokonywana z uwzględnieniem właściwości konkretnego typu czynności, jej skutków oraz potrzeby zapewnienia adresatowi pewności co do dalszego trwania stosunku prawnego. Jednostronny i prawokształtujący charakter wypowiedzenia nie przesądza przy tym sam przez

się o konieczności jego bezwarunkowości. Okoliczność ta nie przesądza jednak jeszcze o dopuszczalności połączenia w jednym piśmie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu oraz wezwania, o którym mowa w przepisie art. 75c pr. bank. Rozstrzygające znaczenie powinna mieć nie sama abstrakcyjna dopuszczalność zastrzegania warunku, także w ramach jednostronnej czynności prawnej obejmującej wypowiedzenie umowy, lecz ocena, czy tak ukształtowana czynność pozostaje zgodna z właściwością stosunku prawnego oraz funkcją ochronną i celem regulacji bankowej.

Jako argument przeciwko dopuszczalności zastrzegania warunku przy jednostronnych czynnościach prawnych tradycyjnie wskazuje się potrzebę ochrony adresata oświadczenia, którego skuteczność nie powinna pozostawać w stanie zawieszenia ani zależeć od dodatkowych zdarzeń rodzących niepewność co do jego sytuacji prawnej¹⁶. W orzecznictwie przeciwko temu zapatrywaniu podnosi się jednak, że warunkowe wypowiedzenie umowy kredytu nie wywołuje po stronie kredytobiorcy rzeczywistego stanu niepewności, ponieważ to od jego własnego zachowania, polegającego na spłacie zadłużenia, zależy, czy wypowiedzenie utrzyma się w mocy¹⁷. W orzecznictwie podkreśla się również, że konstrukcja warunkowego wypowiedzenia umowy kredytu ma charakter „wybitnie prokonsumencki”, ponieważ daje kredytobiorcy „ostatnią szansę” na zachowanie stosunku umownego¹⁸. Głosowane orzeczenie wyraźnie aprobuje ten kierunek wykładni i czyni go podstawą rozstrzygnięcia. Brakuje w nim jednak pogłębionego rozważenia argumentów przeciwnych. Nawet gdyby miały one ostatecznie zostać odrzucone, sąd powinien był je poddać wyraźnej analizie,

¹⁵ Zob. A. Zbrojewski, *Wypowiedzenie umowy kredytu pod warunkiem*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 11, s. 33–35; B. Lackoroński, *Kwestia dopuszczalności zastrzegania warunku w wypowiedzeniu umowy*, „Monitor Prawniczy” 2025, nr 3, s. 171–172; P. Siwerski, *Dopuszczalność uzależnienia skutków czynności prawnej od warunku zależnego od woli strony czynności prawnej*, „Studia Prawnicze” 2019, nr 2, s. 75 oraz przywołane tu poglądy doktryny i orzecznictwa. Por. M. Maciaczyk, *op. cit.*, s. 80–82 i przedstawioną tu ewolucję poglądów doktryny i orzecznictwa, prowadzącą od koncepcji niedopuszczalności warunków potestatywnych do aprobaty dla warunków *si voluero*.

¹⁶ Z. Radwański, R. Trzaskowski, [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 2: *Prawo cywilne – część ogólna*, Z. Radwański, A. Olejniczak (red.), Warszawa 2019, s. 352; M. Pazdan, *Komentarz do art. 89*, [w:] *Kodeks cywilny*, t. 1: *Komentarz do artykułów 1–449*¹¹, K. Pietrzykowski (red.), Warszawa 2008, s. 443.

¹⁷ Postanowienie SN z dnia 28 maja 2020 r., I CSK 547/19, LEX nr 3051743.

¹⁸ Postanowienie SN z dnia 25 czerwca 2020 r., V CSK 56/20, LEX nr 3029708.

sকoro ocena dopuszczalności takiego zastrzeżenia wymaga zastosowania przepisu art. 353¹ k.c. w zw. z przepisem art. 89 k.c.

5. Niepewność co do skutków wypowiedzenia

Nie sposób bez zastrzeżeń podzielić zapatrywania, zgodnie z którym warunkowe wypowiedzenie umowy kredytu działa wyłącznie na korzyść kredytobiorcy i nie rodzi po jego stronie stanu niepewności co do dalszych losów stosunku prawnego. Taka ocena może wydawać się przekonująca na poziomie konstrukcji abstrakcyjnej, skoro kredytobiorca uzyskuje dodatkową możliwość doprowadzenia do bezskuteczności wypowiedzenia przez spłatę zadłużenia w oznaczonym terminie.

W praktyce kredytowej sytuacja ta przedstawia się jednak znacznie mniej jednoznacznie. Mogą bowiem powstawać uzasadnione wątpliwości co do tego, czy kredytobiorca rzeczywiście spełnił świadczenie w całości. Jeżeli pozostaje on w opóźnieniu, bank może naliczać odsetki za opóźnienie na podstawie przepisu art. 481 k.c. już przed złożeniem oświadczenia o wypowiedzeniu, a następnie także w czasie biegu okresu wypowiedzenia, w odniesieniu do tych rat albo ich części, które były wcześniej wymagalne i nie zostały uiszczone w terminie. Oznacza to, że zakres wymagalnego świadczenia koniecznego do unicestwienia skutków wypowiedzenia może ulegać zmianie z każdym kolejnym dniem¹⁹. Ponadto bank może dochodzić innych należności ubocznych, w tym opłat związanych z kierowanymi do kredytobiorcy monitami lub wezwaniami do zapłaty. W tych warunkach nawet staranny kredytobiorca może mieć uzasadnione wątpliwości, czy dokonana przez niego wpłata objęła całość należności koniecznych do uchylenia skutków wypowiedzenia. Dodatkowe trudności mogą

powstać wtedy, gdy spłata następuje z rachunku prowadzonego przez inny bank, ponieważ znaczenie może mieć nie data zlecenia przelewu, lecz chwila uznania rachunku kredytodawcy. Już jednodniowa różnica w tym zakresie może przesądzać o tym, czy wypowiedzenie utrzyma się w mocy.

6. Ochronna funkcja procedury restrukturyzacyjnej

Nie sposób uznać bez dalszych zastrzeżeń, że warunkowe wypowiedzenie umowy kredytu, połączone z wezwaniem przewidzianym w przepisie art. 75c pr. bank., pozostaje zgodne z właściwością stosunku prawnego, ustawą oraz zasadami współżycia społecznego, zwłaszcza gdy uwzględnimy cel tej regulacji. Czym innym jest bowiem sytuacja, w której kredytobiorca otrzymuje wezwanie do zapłaty zawierające informację o możliwości spełnienia wymagalnego świadczenia albo złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia, a czym innym sytuacja, w której już w tym samym piśmie zostaje mu zakomunikowane, że umowa została wypowiedziana, natomiast utrzymanie wypowiedzenia w mocy zależy od jego dalszego zachowania. Różnica ta ma istotne znaczenie aksjologiczne i funkcjonalne. W drugim przypadku na kredytobiorcy ciąży bowiem znacznie silniejsza presja psychologiczna, która może realnie osłabiać jego gotowość do podjęcia negocjacji restrukturyzacyjnych albo nawet do złożenia odpowiedniego wniosku. Trudno zatem dostrzec w takiej konstrukcji cechę „wybitnie prokonsumencką”. Przeciwnie, można bronić zapatrywania, że równoczesne zakomunikowanie wypowiedzenia i otwarcie możliwości restrukturyzacji prowadzi do osłabienia funkcji ochronnej przepisu art. 75c pr. bank. Stan pożądanym z perspektywy *ratio legis* tej regulacji wymagałby tego, aby złożenie wniosku restrukturyzacyjnego wstrzymywało możliwość wypowiedzenia umowy²⁰, a przynajmniej bieg okresu wypowiedzenia. Skoro jednak przyjmuje się kon-

¹⁹ A. Zbrojewski, *op. cit.*, s. 34–35. Por. M. Rechciński, *Art. 75c prawa bankowego – chybiona regulacja czy wciąż niewykorzystany potencjał?*, „Doradca Restrukturyzacyjny” 2019, nr 3, s. 85–86.

²⁰ M. Maciaczyk, *op. cit.*, s. 87.

strukcję przeciwną²¹, kredytobiorca zostaje postawiony w sytuacji, w której ma prowadzić rozmowy restrukturyzacyjne pod presją biegnącego terminu wypowiedzenia i groźby postawienia całego zadłużenia w stan wymagalności. W takich warunkach cel przepisu art. 75c ust. 2–5 pr. bank. nie zostaje urzeczywistniony.

7. Wymóg stopniowania środków wobec kredytobiorcy

Wreszcie nie sposób pominąć tego, że w glosowanym orzeczeniu sam Sąd Najwyższy trafnie zauważył, iż wypowiedzenie umowy kredytu nie powinno mieć charakteru czynności nagłej ani zaskakującej dla kredytobiorcy, nawet wtedy, gdy po stronie banku istnieją już podstawy do skorzystania z tego uprawnienia. Sąd podkreślił również, że wypowiedzenie powinno następować dopiero po wyczerpaniu środków mniej dolegliwych dla dłużnika, w szczególności po uprzednim skierowaniu do niego wezwań do zapłaty. Tym bardziej niezrozumiałe pozostaje przyjęcie, że wymóg ten został spełniony w sytuacji, w której kredytobiorca już przy pierwszym piśmie otrzymuje oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, choć powiązane z warunkiem rozwiązującym. Trudno uznać, że takie ukształtowanie czynności faktycznie odpowiadałoby modelowi stopniowania dolegliwości środków stosowanych przez bank. Nawet gdyby przyjąć dopuszczalność konstrukcji

warunkowej, mniej restrykcyjnie należałoby oceniać wariant, w którym bank najpierw wzywa do zapłaty i informuje o możliwości restrukturyzacji, a dopiero na wypadek bezskutecznego upływu określonego terminu formułuje oświadczenie o wypowiedzeniu. Najpełniej zaś cel przepisu art. 75c pr. bank. realizowałoby skierowanie do kredytobiorcy dwóch odrębnych pism.

8. Praktyka łączenia wezwania z wypowiedzeniem

Z perspektywy praktyki obrotu łatwo zrozumieć, dlaczego banki dążą do połączenia wezwania z przepisu art. 75c pr. bank. z oświadczeniem o wypowiedzeniu. Takie rozwiązanie upraszcza procedurę, pozwala ograniczyć liczbę czynności i skraca czas prowadzący do postawienia całego zadłużenia w stan wymagalności. Względ ten nie może jednak przesądzać o aprobachie analizowanej praktyki. Nie ma bowiem przeszkód, aby wezwanie zostało skierowane do kredytobiorcy z wykorzystaniem różnych dopuszczalnych kanałów komunikacji, także w sposób szybki i sprawny²². Ujęcie obu czynności w jednym piśmie nadaje mu wyraźnie negatywny ładunek psychologiczny, ponieważ na pierwszy plan wysuwa wypowiedzenie umowy, spychając na dalszy plan właściwy sens wezwania przewidzianego w przepisie art. 75c pr. bank., które ma służyć nie tylko przypomnieniu o obowiązku zapłaty, lecz przede wszystkim realnemu otwarciu możliwości restrukturyzacji zadłużenia i utrzymaniu stosunku kredytowego na zmodyfikowanych zasadach w zakresie jego treści. Z perspektywy kredytobiorcy swobodne prowadzenie rozmów restrukturyzacyjnych jest znacznie utrudnione, jeżeli odbywa się pod presją biegnącego terminu wypowiedzenia i groźby natychmiastowej wymagalności całego zobowiązania. Bank nie powinien zatem składać jednostronnego oświadczenia prawokształtującego aż do

²¹ Stanowiska w tej kwestii nie są jednolite. Zob. Rada Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich, *Stanowisko Rady Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich dotyczące wybranych zagadnień problemowych na tle art. 75c Prawa bankowego*, Warszawa, 27.11.2015, LEX nr 185098370. Według przedstawionego tu stanowiska w razie złożenia wniosku restrukturyzacyjnego bank może wypowiedzieć umowę kredytu dopiero po uprzednim rozpatrzeniu tego wniosku i wykonaniu obowiązku określonego w art. 75c ust. 5 pr. bank. Odmienne twierdzi T. Czech (*Obowiązki banku w razie opóźnienia kredytobiorcy ze spłatą kredytu*, „Monitor Prawa Bankowego” 2016, nr 12, s. 73), którego zdaniem sam wniosek restrukturyzacyjny nie wyłącza uprawnienia banku do wypowiedzenia umowy, a bank może równolegle prowadzić negocjacje dotyczące restrukturyzacji.

²² Z art. 75c pr. bank. nie wynika obowiązek zachowania szczególnej formy wezwania. Bank powinien jednak móc wykazać, że jego treść została skutecznie zakomunikowana kredytobiorcy.

czasu zakończenia procedowania wniosku restrukturyzacyjnego. Przyjęcie stanowiska przeciwnego prowadzi do redukcji wymogów z przepisu art. 75c pr. bank. do roli czysto formalnego elementu poprzedzającego wypowiedzenie umowy, a tym samym grozi marginalizacją znaczenia całej procedury upominawczo-restrukturyzacyjnej.

9. Ocena głosowanego wyroku

Głosowany wyrok wpisuje się w nurt orzeczniczy, który utrwała wadliwą praktykę łączenia w jednym piśmie wezwania z przepisu art. 75c

pr. bank. z warunkowym wypowiedzeniem umowy kredytu. Przyjęta w uzasadnieniu orzeczenia argumentacja ma – jak się wydaje – charakter nazbyt skrótowy i nie uwzględnia w dostatecznym stopniu ani ochronnej funkcji procedury restrukturyzacyjnej, ani potrzeby rygorystycznej oceny takiej konstrukcji z perspektywy przepisów art. 353¹ k.c. oraz art. 89 k.c. W tym zakresie głosowany judykat należy jednak ocenić krytycznie jako sprzyjający dalszej degradacji czynności podejmowanych na podstawie przepisu art. 75c pr. bank., które powinny służyć realnej ochronie kredytobiorcy, a nie jedynie technicznemu przygotowaniu wypowiedzenia.

Abstract

Termination of a Credit Agreement Subject to a Condition and the Protective Function of Article 75c of the Banking Law – Commentary on the Judgment of the Supreme Court of 16 May 2024, II CSKP 1019/22

Keywords: credit agreement; termination of a credit agreement; potestative condition; Article 75c of the Banking Law; debt restructuring; borrower protection

This commentary is critical in nature. It examines the position adopted by the Supreme Court, according to which a credit agreement may be terminated subject to a condition and the payment demand provided for in Article 75c of the Banking Law may be combined in a single document with a notice of termination. The general admissibility of making the effects of a legal transaction dependent on a potestative condition does not, in itself, establish that such a construction is consistent with the nature of the credit relationship and the protective function of Article 75c of the Banking Law. Combining the two measures may create uncertainty for the borrower as to the amount required to preserve the agreement and may impair the effective possibility of debt restructuring. The payment demand and restructuring procedure should precede termination and should enable the borrower to take steps aimed at preserving the credit relationship without the pressure of an already running notice period. The judgment under review consolidates a practice that reduces the obligations laid down in Article 75c of the Banking Law to a merely formal stage preceding termination.

Bibliografia

Literatura

- Bajor B., *Komentarz do art. 75c*, [w:] B. Bajor, L. Kociucki, J.M. Kondek, K. Królikowska, *Prawo bankowe. Komentarz do przepisów cywilnoprawnych*, Warszawa 2020.
- Czech T., *Obowiązki banku w razie opóźnienia kredytobiorcy ze spłatą kredytu*, „Monitor Prawa Bankowego” 2016, nr 12.
- Gałus D., *Działania restrukturyzacyjne podejmowane przez bank krajowy w przypadku utraty zdolności kredytowej przez kredytobiorcę w czasie trwania umowy kredytu*, „Młoda Palestra” 2023, nr 1.

- Lackoroński B., *Kwestia dopuszczalności zastrzegania warunku w wypowiedzeniu umowy*, „Monitor Prawniczy” 2025, nr 3, DOI: <https://doi.org/10.32027/MOP.25.3.5>.
- Maciaczyk M., *Postulaty de lege ferenda dotyczące przepisu art. 75c Prawa bankowego*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2025, vol. 36(1), DOI: <https://doi.org/10.12775/SIT.2025.004>.
- Pazdan M., *Komentarz do art. 89, [w:] Kodeks cywilny, t. 1: Komentarz do artykułów 1–449¹*, K. Pietrzykowski (red.), Warszawa 2008.
- Radwański Z., Trzaskowski R., [w:] *System Prawa Prywatnego, t. 2: Prawo cywilne – część ogólna*, Z. Radwański, A. Olejniczak (red.), Warszawa 2019.
- Rechciński M., *Art. 75c prawa bankowego – chybiona regulacja czy wciąż niewykorzystany potencjał?*, „Doradca Restrukturyzacyjny” 2019, nr 3.
- Siwierski P., *Dopuszczalność uzależnienia skutków czynności prawnej od warunku zależnego od woli strony czynności prawnej*, „Studia Prawnicze” 2019, nr 2, DOI: <https://doi.org/10.37232/sp.2019.2.3>.
- Smykla B., *Komentarz do art. 75c, [w:] Prawo bankowe. Komentarz*, A. Mikos-Sitek, P. Zapadka (red.), LEX/el. 2025.
- Zapadka P., *Restrukturyzacja zadłużenia jako czynność poprzedzająca wypowiedzenie umowy kredytu*, „Palestra” 2023, nr 12, DOI: <https://doi.org/10.54383/0031-0344.2023.12.3>.
- Zbrojewski A., *Wypowiedzenie umowy kredytu pod warunkiem*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 11.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2026, poz. 795, ze zm.).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. 2026, poz. 38, ze zm.).
- Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 1854).

Orzecznictwo

- Postanowienie SN z dnia 22 marca 2013 r., III CZP 85/12, OSNC 2013, nr 11, poz. 132.
- Wyrok TK z dnia 14 kwietnia 2015 r., P 45/12, Dz.U. 2015, poz. 559.
- Wyrok SN z dnia 8 września 2016 r., II CSK 750/15, „Monitor Prawa Bankowego” 2017, nr 11.
- Postanowienie SN z dnia 28 maja 2020 r., I CSK 547/19, LEX nr 3051743.
- Postanowienie SN z dnia 25 czerwca 2020 r., V CSK 56/20, LEX nr 3029708.
- Wyrok SA w Warszawie z dnia 15 grudnia 2020 r., VI ACa 85/20, Legalis nr 2540000.
- Postanowienie SN z dnia 24 czerwca 2022 r., I CSK 1586/22, LEX nr 3367278.
- Postanowienie SN z dnia 13 stycznia 2023 r., I CSK 1606/22, LEX nr 3487827.
- Wyrok SN z dnia 16 maja 2024 r., II CSKP 1019/22, „Monitor Prawa Bankowego” 2025, nr 11.
- Wyrok SN z dnia 15 stycznia 2025 r., II CSKP 1050/24, „Monitor Prawa Bankowego” 2025, nr 9.
- Wyrok SN z dnia 3 kwietnia 2025 r., II CSKP 559/22, LEX nr 3848061.
- Wyrok SN z dnia 3 czerwca 2025 r., II CSKP 1953/22, LEX nr 3936741.

Inne

- Rada Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich, *Stanowisko Rady Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich dotyczące wybranych zagadnień problemowych na tle art. 75c Prawa bankowego*, Warszawa, 27.11.2015, LEX nr 185098370.